

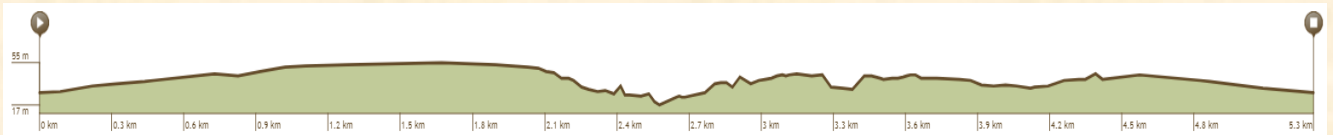
GEOPARK HEUVELRUG

(in ontwikkeling)

Heuvelrug Zuid - Op Geopad 090

07-08-2019

de Grebbeberg bij Rhenen

Route 5,3 km. Voor de GPS RouteYou versie, klik [hier](#).

1. Voor de wandeling door de bossen op de Heimen- en Grebbeberg moet vanuit het NS-station Rhenen eerst ongeveer 750 meter de Grebbeweg (N 225) worden beklommen. Ze bestijgt voor ons de westflank van het grote plateau waarmee de langste stuwwal van de Utrechtse Heuvelrug voorbij Rhenen "eindigt". De Grebbeweg wordt ten oosten van het station eerst over een lengte van 400 meter geflankeerd door landhuizen en andere bebouwing. Vervolgens wordt haar ambiance natuurrijker. Daarbij passeren we rechts een laag ruggetje. Waarschijnlijk hebben we hier van doen met een windvorming van het type, dat tegen het eind van de 10.000 jaar achter ons liggende laatste ijstijd werd gevormd. Doorlopend zien we rechts slechts een smalle bosstrook. De weg loopt hier dicht langs een grote voormalige groeve. Waar de rand daarvan zich weer van de Grebbeweg verwijderd lokt een monumentale lindelaan de wandelaars op 40 meter boven zeeniveau het bos in.

2. Het bosgebied dat wij via de monumentale laan ingingen is ruim 1200 meter lang en zo'n vijfhonderd meter breed. Daarbij wordt het aan de noordzijde gemarkeerd door de drukke Grebbeweg, terwijl riviererosie en de grootschalige ontgronding tot gevolg hadden dat het wandelterrein overigens door zeer steile hellingen wordt begrensd. De laan die ons het bos inlokte loopt eerst enkele honderden meters langs de noordostrand van de groeve om vervolgens geleidelijk naar links af te buigen. Een eindje verderop doorsnijdt ze het bosgebied vrijwel in de lengterichting.

3. De aanwezigheid van de laan is voor geomorfologen een interessant gegeven omdat we er het slechts weinig geaccidenteerde deel van het stuwwaloppervlak door het ontbreken van onderbegroeiing (enkele) honderden meters kunnen overzien. Het geeft ons aanleiding de laan tot haar oostelijk uiteinde trouw te blijven. We komen dan terecht op een viersprong.
Degenen die de wandeling bij de erebegraafplaats begonnen behoeven zo ver niet meer te lopen omdat ze hun rondgang honderd meter voor de viersprong al voltooiden.
4. Bij de viersprong attendeert een informatiepaneel op de nabijheid van een Middeleeuwse walburcht die straks ook zal worden bezocht. Na de informatie over de walburcht te hebben gelezen slaan we linksaf. De route lijkt ons dan eerst terug te brengen naar de drukke Grebbeweg. Even daarvoor slaat ze echter rechtsaf. Langs een bosgedeelte met veel grote berken loopt het geopad dan naar een T-kruising. Links daarvan kunnen we kennismaken met een kloofachtig smeltwaterdalletje dat bekend is als de Zwitserse Vallei. Er is alle aanleiding het te kwalificeren als een zeer bijzonder geofenomeen. Behalve met zijn kloofachtig uiterlijk houdt dit onder meer verband met de aanwezigheid van een nis in de zuidelijke dalflank en diepte van de geulen die in het dalletje uitmonden. Nog opmerkelijker vinden we echter dat de bodem van het kloofdalletje een markant rond heuveltje omgeeft. Verder is uiterst merkwaardig dat de bodem van het dalletje niet overal in de richting van zijn monding daalt, maar voorbij het ronde heuveltje weer wat oploopt; Al met al is het dalletje dus voer voor geomorfologen. De geschetste bijzondere situatie kunnen we goed overzien door bovenlangs het dalletje te lopen.
5. Op een braakliggend terreintje, waar een gebouwtje stond, slaat de door het Utrechts Landschap gemarkeerde route vervolgens rechtsaf. Wij adviseren echter door te lopen naar de door riviererosie ontstane steile flank van het stuwwalplateau en ook daar bovenlangs te gaan wandelen. Er moeten dan wel enkele diepe geulen worden gepasseerd of omzeild. De steile plateauflank intrigeert vooral doordat ze enkele honderden meters bezuiden het kloofachtig dalletje een imposante nis omsluit.
6. Een eindje voorbij deze nis bereiken we de bovenop het stuwwalplateau gelegen half ronde bundel wallen en droge grachten van onze vroegmiddeleeuwse walburcht. Via een opening in dit systeem bereiken we het erdoor tot aan de erosiewand omgeven plateaugedeelte. Het is een vlak terrein waar op banken kan worden uitgerust. De route verlaat de walburcht weer aan de andere kant van dit terrein. Daarbij maakt ze geen gebruik van een coupure.
7. Voorbij de walburcht slingert het geopad bovenlangs de steile plateauflank westwaarts. Daarbij wordt ook om een kort kloofachtig dalletje heengelopen. Iets verderop verschuilen zich rechts van de wandelroute enkele kuilen in het bos. Het is (ons) onbekend, waaraan deze hun ontstaan danken. Doorlopend naderen we de met berken begroeid geraakte steile wand van de grote voormalige groeve. Het plateauoppervlak wordt bij de groeve verlevendigd door een boogvormig zand ruggetje en bobbelig microreliëf. Waarschijnlijk hebben wij hier net als bij het begin van de wandeling te maken met oude windvormingen. De erosiewand van het plateau gaat met een scherpe knik over in de oostelijke groevewand. Tussen beide steile hellingen staat op het plateau een aantal oude dennen.
8. De wandelroute volgt ook een deel van de oostelijke groevewand. Even later brengt ze ons echter naar een T-kruising met de lange monumentale laan die ons verleidde het bos in te gaan. Om terug te keren naar het spoorwegstation slaan we op de T-kruising linksaf.
- Zij die de rondwandeling bij de erebegraafplaats aanvingen moeten nu echter rechtsaf en paragraaf 3 nog lezen.*
9. Vanaf de T-kruising waar wij zojuist linksaf sloegen is het nog een kleine kilometer lopen naar het spoorwegstation. Daarbij kunnen we eerst nog 250 meter van de laan genieten.

Toelichting

Het hooggelegen wandelgebied ligt even ten oosten van Rhenen ten zuiden van de Grebbeweg. De verreweg langste door Scandinavisch landijs opgeschoven stuwwal van de Utrechtse Heuvelrug eindigt er met een plateau dat aan de zuid en zuidoostzijde door de grote rivieren werd ondergraven.

De oppervlakte van het plateau vertoont een drietal ongeveer 47 meter boven N.A.P. gelegen afzonderlijke culminaties, waarvan de Heimen- en Grebbeberg in het wandelgebied zijn gelegen.

Bij de steilste flanken van het plateau vormde smeltwater enkele korte kloofachtige dalletjes. Het grootste loopt evenwijdig aan de Grebbeweg oostwaarts. Dit dalletje onderscheidt zich door de aanwezigheid van enkele sneeuwnissen, een breed gedeelte met een markant rond heuveltje en een dalbodemozadel.

Bovenaan de klifachtige erosiewand werd een klein deel van het plateau in vroeghistorische tijd omgeven door een sikkelvormige bundel aarden wallen en droge grachten. Waarschijnlijk hebben we hier van doen met een in oorsprong vroegmiddeleeuwse walburcht die later nog één of meermalen werd versterkt.

Vrijwel het gehele wandelgebied behoorde lange tijd tot het landgoed Heimerstein, waarvan de eigenaren hun bezittingen op het stuwwalplateau reeds in het midden van de 19de eeuw grotendeels herbebost hadden. Omstreeks het begin van de 20ste eeuw was het wandelgebied al overal weer bos. Het bos werd geleidelijk ontsloten door lanen en paden. De hoofdontsluiting is een ten dele flauwbochtige linden en beukenlaan die bij de Grebbeweg begint en het bos verder oostwaarts in de lengterichting omsluit.

In 1953 werd het terrein van het wandelgebied verworven door het Utrechts Landschap. Aan de zuidwestkant is het stuwwalplateau in de 20ste eeuw ten dele door een ontgroning verdwenen.

Een representatief beeld van de Grebbeberg verkregen wij bij het volgen van de er gedeeltelijk door het Utrechts Landschap gemarkeerde, circa vijf kilometer lange wandelroute.

Alle rechten met betrekking tot de tekst en het kaartmateriaal uit deze uitgave berusten bij stichting Telluris. Persoonlijk gebruik van de uitgave is toegestaan maar niet voor zakelijke en commerciële doeleinden tenzij dit schriftelijk met de rechthebbende(n) is overeen gekomen. Voor de foto's is de rechthebbende Stichting Geopark Heuvelrug i.o. of haar rechtsopvolger.